

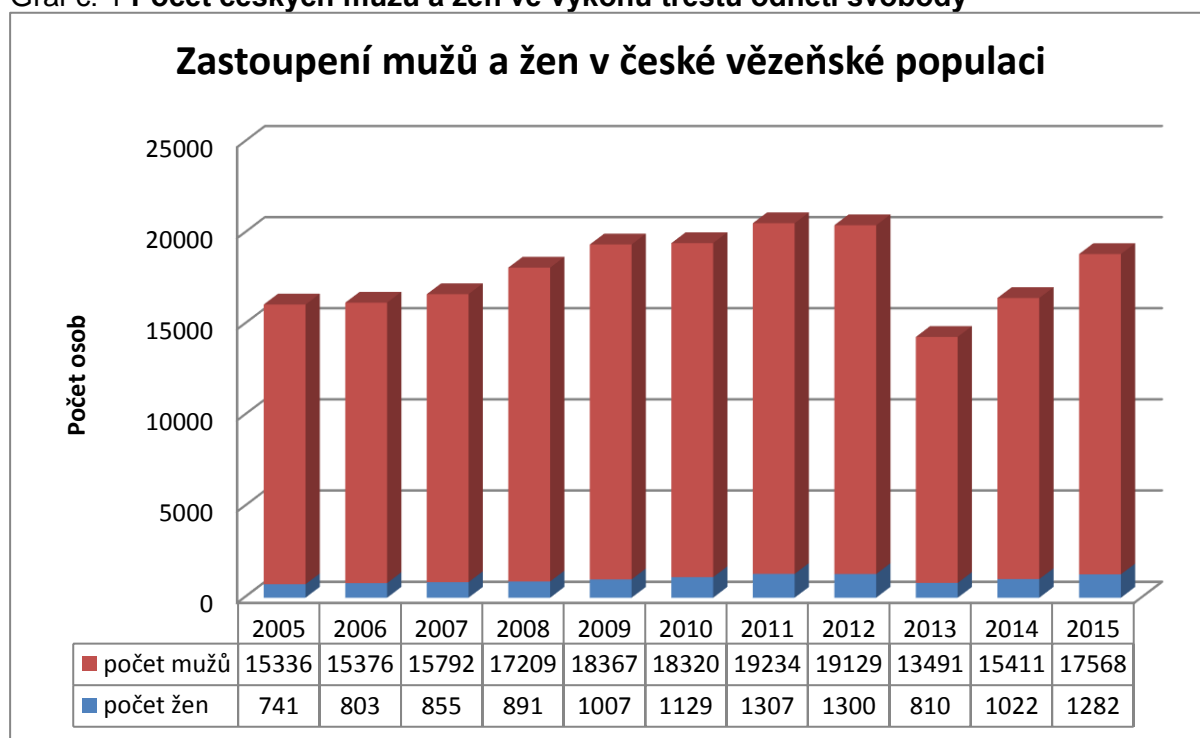
Mgr. Eva Biedermanová
Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Ženy ve výkonu trestu odnětí svobody

Úvod

Ženy ve výkonu trestu odnětí svobody tvoří jak celosvětově, tak i v České republice sice stabilní, avšak poměrně malou skupinu osob. V roce 2015 (k 31. prosinci) vykonávalo trest odnětí svobody v českých věznicích 1 282 žen, z toho 57 žen cizí státní příslušnosti. V poměru k celkovému počtu odsouzených tvořily ženy v roce 2015 téměř 7% skupinu. Pokud se týká obviněných osob, bylo vazebně stíháno 146 žen, z jedné čtvrtiny se jednalo o cizinky (37 osob). Tyto skutečnosti, spolu s téměř konstantním procentem žen tvořících českou vězeňskou populaci v posledním decenniu viz tabulka č. 1, jsou pravděpodobně jedním z důvodů, proč ženy ve výkonu trestu odnětí svobody v českých věznicích stojí poněkud stranou zájmu výzkumníků.

Graf č. 1 Počet českých mužů a žen ve výkonu trestu odnětí svobody

Údaje v grafu byly čerpány ze Statistických ročenek Vězeňské služby České republiky v jednotlivých letech.

I přes výše uvedené, existují i v české provenienci nedávné výzkumy vězňených žen s různým zaměřením. Institut pro kriminologii a sociální prevenci provedl výzkum vězňených žen s důrazem na prvověžněné osoby,¹ další studie se týkala žen jako

¹ MAREŠOVÁ, Alena, KOTULAN, Petr, MARTINKOVÁ, Milada. *Výzkum prvověžněných žen*. Praha: IKSP, 2009.

pachatelek závažné trestné činnosti,¹ starší výzkum Čepeláka se zaměřil na výzkum kriminologické a penitenciární problematiky delikventních žen.² Ženy v českých věznicích jsou zkoumány také pohledem sociologů. Výzkumu žen ve vězeňských komunitách se věnoval na Masarykově univerzitě např. Hungr.³ Dlouhodobě se ženami ve výkonu trestu odnětí svobody zabývali Miloš Večeřa, Kateřina Nedbálková a Martina Urbanová, kteří zkoumali právní postoje a hodnotovou orientaci delikventních žen.⁴ Ženy vykonávající trest v českých věznicích také slouží jako častý námět pro zpracování dizertačních či diplomových prací.

Trestná činnost páchaná ženami

Majetkové trestné činy trvale tvoří nejpočetnější druh kriminality registrované v kriminální statistice jak v absolutních číslech, tak v podílu na celkové kriminalitě.⁵ Nejčastější trestnou činností, kterou páchají ženy tradičně, je tedy v souladu s obecnými poznatky majetková trestná činnost, po ní následuje hospodářská trestná činnost. Tyto poznatky korespondují s vybranými trestnými činy žen,⁶ za něž byly odsouzeny k výkonu trestu odnětí svobody uloženému nepodmíněně, zveřejňovanými ve statistických ročenkách Vězeňské služby ČR. Pro srovnání zastoupení žen mezi známými pachateli v roce 2014 je v případě majetkové trestné činnosti 14 %, z toho na krádežích prostých se ženy jako známé pachatelky podílely v 16 %, u vloupání jen v 8 % případů.⁷

V tabulce č. 1 (viz níže) je uvedeno pořadí deseti trestných činů s nejvyšší četností, za něž vykonávají trest odnětí svobody v českých věznicích muži a ženy k 31. 12. 2015. Jedná se o trestné činy posuzované jak podle starého trestního zákona (zákon č. 140/1961 Sb.), tak současně také podle nového zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen TrZ). Jelikož je tabulka zpracována podle pořadí deseti vybraných trestných činů nejčastěji páchaných ženami, za něž vykonávají trest odnětí svobody (v absolutním počtu k 31. 12. 2015), v tabulce není uveden trestný čin výtržnictví, za který jsou odsouzeni téměř výhradně muži (1 261 mužů, ale pouze 22 žen). Trestný čin výtržnictví je u mužů na pomyslném 6. místě před zanedbáním povinné výživy.

¹ BLATNÍKOVÁ, Šárka a Karel NETÍK. *Ženy jako pachatelky závažné trestné činnosti*. Praha: IKSP, 2007.

² ČEPELÁK, Jan. *Kriminologická a penitenciární problematika delikventních žen*. Praha: VÚPen, 1978.

³ HUNGR, Pavel. Ženy ve vězeňské komunitě. In: *Ženská delikvence jako sociální jev*. Masarykova univerzita, 2004, s. 116-121.

⁴ URBANOVÁ, Martina, VEČEŘA, Miloš a kol. *Ženská delikvence Teoreticko-empirická studie k problému právních postojů a hodnotových orientací delikventních žen*. Brno: Masarykova univerzita, 2004.

⁵ GRIVNA, Tomáš, SCHEINOST, Miroslav, ZOUBKOVÁ, Ivana a kol. *Kriminologie*. 4. vyd. Praha: Vydavatelství Wolters Kluwer, 2014, s. 262.

⁶ Ve statistických ročenkách není uvedeno, zda se jedná o výběr nejpočetnějších vybraných trestných činů, za něž vykonávají odsouzené osoby trest, ale dá se to logicky očekávat.

⁷ MAREŠOVÁ, Alena a kol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2014*. Praha: IKSP, 2015, s. 22.

Tabulka č. 1 **Pořadí vybraných trestných činů dle jejich četnosti, za které vykonávaly ženy a muži nepodmíněný trest odnětí svobody v českých věznicích (k 31. 12. 2015)**

Trestný čin	Ženy	Pořadí	Muži	Pořadí	Celkem osob
Krádež	608	1	8 043	1	8 651
Podvod	171	2	1 451	6	1 622
Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (dle starého TZ neoprávněné držení platební karty)	168	3	1 512	5	1 680
Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (dle starého TZ maření výkonu úředního rozhodnutí)	111	4	2 826	3	2 937
Vražda	107	5	765	8	872
Porušování domovní svobody	103	6	2 861	2	2 964
Loupež	96	7	2 669	4	2 765
Zanedbání povinné výživy	82	8	1 204	7	1 286
Zpronevěra	45	9	413	9	458
Úvěrový podvod	40	10	394	10	434

Zdrojem dat byla Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky za rok 2015

Nejčastěji byl osobami obou pohlaví vykonáván nepodmíněný trest odnětí svobody za trestný čin krádeže. Od druhého místa se pořadí mezi muži a ženami liší. Ženy se specializují po krádežích na podvody a neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (2. a 3. místo) a následuje maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (4. místo). Jak v případě žen, tak i v případě mužů, tabulku uzavírá zpronevěra a úvěrový podvod.

Nejzávažnějším násilným trestným činem proti životu a zdraví páchaným muži i ženami je bezpochyby vražda. Ženy dokonce zaujaly páté místo oproti mužům, kteří jsou na osmém místě. Žen vražedkyň bylo např. v roce 2015 dle informačního systému Policejního prezidia České republiky tzv. Evidenčně statistického systému kriminality (dále jen ESSK) stíháno 28.¹

Navíc pouze žena - matka, jako tzv. konkrétní subjekt, může být pachatelkou privilegované skutkové podstaty § 142 TrZ vražda novorozeného dítěte matkou. Úmyslné usmrcení novorozeného dítěte je mírněji trestné, než je tomu v případě vraždy, pokud se ho dopustí matka při porodu či bezprostředně po něm v rozrušení způsobeném porodem, přičemž tyto podmínky musí být splněny současně.² Nutno podotknout, že v roce 2015 nebyl tento skutek páchaný ženami ESSK evidován.

Pokud budeme srovnávat deset nejčastějších vybraných trestných činů žen ve výkonu trestu odnětí svobody v České republice k 31. 12. 2015 (viz tabulka č. 1) se

¹ Pro ilustraci, trest odnětí svobody na doživotí k 31. 12. 2015 vykonávaly tři ženy a 45 mužů.

² JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. 2. vydání.* Praha: Leges, 2010, s. 486-487.

stejnými deseti trestnými činy, za něž byly v roce 2015 ženy stíhány dle ESKK, pořadí se změní, viz tabulka č. 2.

Jak vidno, pořadí četnosti trestných činů páchaných ženami se od třetího místa liší. Závisí to nejen na druhu páchané trestné činnosti, ale v případě trestu odnětí svobody také na délce ukládaného trestu. Pokud je trest uložen za zvlášť závažný zločin, ve statistice Vězeňské služby ČR se promítne během několika let opakovaně při každoročním sčítání na konci roku. Jedině tak lze také vysvětlit disproporci v umístění u trestného činu vraždy (v roce 2015 stíháno 28 žen - 10. místo, vězněno 107 žen - 5. místo). Pokud obecně provedeme srovnání mezi počtem stíhaných trestných činů a počtem uložených trestů odnětí svobody vykonávaných nepodmíněně, nelze než se přiklonit k názoru, který zastává Marešová,¹ že vůči pachatelkám trestných činů může být orgány činnými v trestním řízení zvýšeně uplatňována protektivita. Marešová bere v úvahu, že počet obyvatel v České republice v posledních desetiletích nedoznává podstatných změn. Přesto vzhledem k velkému rozkmitu procentního zastoupení odsouzených žen (8,6 % - 16,2 %) v poměru k celkovému počtu odsouzených osob v letech 1971-2007 dovozuje, že počty odsouzených žen jsou velmi závislé na vnějších vlivech a změnách ve společnosti včetně změn v trestním soudnictví, a to více než na počtu žen, které se opravdu v tom kterém roce dopustily kriminálního jednání.

Tabulka č. 2 **Srovnání mezi deseti vybranými nejčetnějšími trestnými činy žen ve výkonu trestu odnětí svobody (k 31. 12. 2015) a počty stíhaných trestných činů páchaných ženami za rok 2015**

Trestný čin	Ženy stíhané za vybrané trestné činy v roce 2015	Pořadí četnosti	Vybrané trestné činy žen ve výkonu trestu odnětí svobody k 31. 12. 2015	Pořadí četnosti
Krádež	3 804	1	608	1
Podvod	2 354	2	171	2
Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (dle starého TZ neoprávněné držení platební karty)	536	7	168	3
Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (dle starého TZ maření výkonu úředního rozhodnutí)	1028	5	111	4
Vražda	28	10	107	5

¹ MAREŠOVÁ, Alena, KOTULAN, Petr, MARTINKOVÁ, Milada. *Výzkum prvovězněných žen*. Praha: IKSP, 2009, s. 11.

Porušování domovní svobody	184	8	103	6
Loupež	128	9	96	7
Zanedbání povinné výživy	1 496	4	82	8
Zpronevěra	649	6	45	9
Úvěrový podvod	2 286	3	40	10

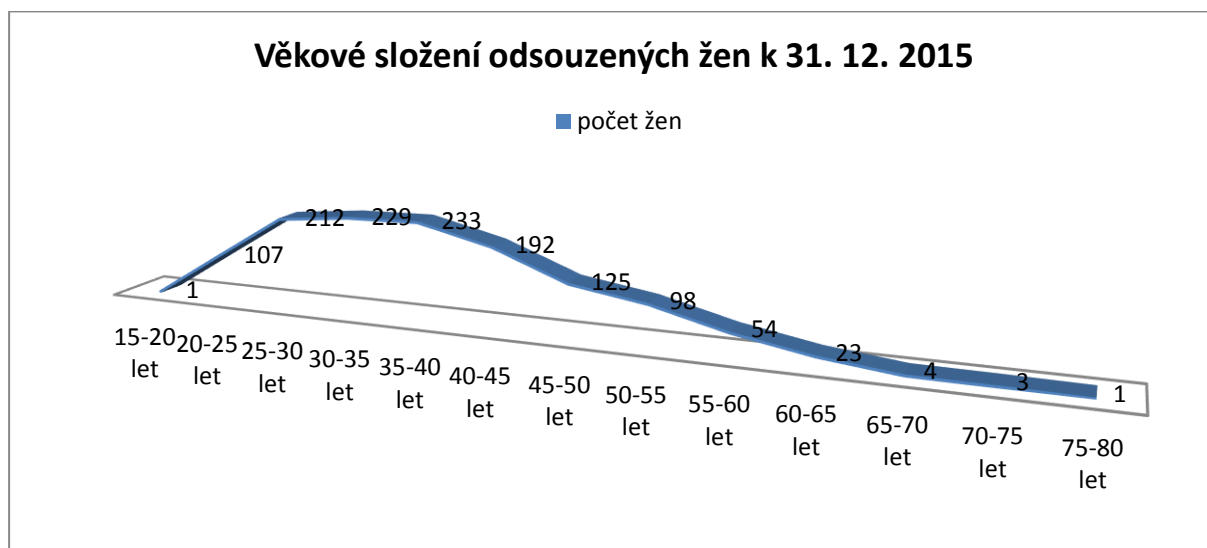
Data o počtech stíhaných žen v roce 2015 byla získána ze sestav ESSK Policejního prezidia České republiky

Výkon trestu odnětí svobody žen - popis skupiny

Ačkoli se ženy podílely v roce 2015 na celkové kriminalitě 15,6 %, ¹ jejich procentní podíl ve výkonu trestu odnětí svobody v českých věznicích byl v témže roce pouze 6,8 %. ²

Věkové složení odsouzených žen kopíruje svým rozložením Gaussovu křivku četnosti, přičemž nejvíce žen ve výkonu trestu je ve skupině mezi 30. až nedovršeným 40. rokem jejich života - viz graf č. 2. Ke konci roku 2015 vykonávalo trest odnětí svobody ve věkové skupině 30 až nedovršených 35 let 229 žen, mezi 35. až nedovršeným 40. rokem jich bylo 233. V roce 2015 vykonávala ochranné opatření pouze jedna mladistvá žena. Pokud použijeme jemnější členění věku, pak v rozmezí mezi 20-21 rokem života již trest odnětí svobody vykonávalo 7 žen, mezi 21-22 rokem 15 žen a mezi 22-25 rokem dokonce 85 žen.

Graf č. 2 **Věkové složení odsouzených žen vykonávajících trest v českých věznicích k 31. 12. 2015**

Data byla převzata ze Statistické ročenky Vězeňské služby za rok 2015

¹ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2015. <http://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2012.aspx>, dne 20. července 2016.

² V této kapitole autorka vychází z dat ze Statistické ročenky Vězeňské služby za rok 2015. Údaje jsou získané ke dni 31. 12. 2015.

Pokud se týká osobního stavu odsouzených žen ve výkonu trestu odnětí svobody, nejvíce z nich bylo v roce 2015 svobodných - jedná se o více než polovinu z nich (60 %), rozvedených byla zhruba čtvrtina z nich a vdaných přibližně jedna desetina. U mužů jsou údaje obdobné, ale více mužů je svobodných (cca 71 %), druhé místo zaujímají rozvedení (je jich jedna pětina) a ženatých je o něco méně než žen (9 %).

Více než polovina žen měla ukončené pouze základní vzdělání (57 %), muži 44 %. Další velkou skupinu tvoří vyučené ženy bez maturity - týká se jedné čtvrtiny žen, oproti mužům, kterých bylo vyučených bez maturity téměř 40 %. Jednu z forem středoškolského studia, dle členění používaného statistickou ročenkou Vězeňské služby ČR, mělo ukončeno 16 % žen a 10 % mužů. Vysokoškolské vzdělání mělo ukončeno 2,7 % žen (bakalářské, magisterské, inženýrské a doktorandské studium), naproti tomu věznění muži dosáhli tohoto vzdělání pouze v 1,4 %.

Odlišnosti vykazuje skupina žen vůči mužům v případě penologické recidivy u prvovězněných osob. Polovina žen vykonávajících trest odnětí svobody v českých věznicích je prvovězněných (53 %), zatímco prvovězněných mužů je pouze jedna třetina. Při vícenásobné penologické recidivě se procentuální poměr mezi muži a ženami neliší. Jedenkrát bylo již dříve uvězněno cca 22 % mužů i žen, dvakrát 14 % mužů a 11 % žen, třikrát 10 % mužů a 7 % žen atd.

Nejvíce žen (okolo 700) bylo zařazeno soudem do věznic s dozorem, následuje zařazení do věznic s ostrahou (cca 470 žen), méně byly ženy zařazeny do věznic s dohledem (méně než 80) a nejméně se zvýšenou ostrahou (cca 40). Muži jsou nejvíce zařazováni do věznic s ostrahou, s dozorem, se zvýšenou ostrahou a nejméně s dohledem.

Specifika výkonu trestu odnětí svobody žen

Ženy vykonávají trest odnětí svobody zejména ve Věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava, Věznici Světlá nad Sázavou (umožňující výkon trestu matek s dětmi) a ve Vazební věznici Praha-Ruzyně, jehož součástí je Oddělení výkonu trestu žen, které je umístěno v Domově svatého Karla Boromejského v Řepích (dále jen Domov) - viz tabulka č. 3.

Oddělení v Domově je profilováno pro výkon trestu odsouzených žen zařazených do věznice s dozorem a dohledem. Zařazení do tohoto oddělení je limitováno splněním podmínek pro udělení volného pohybu mimo věznici, přitom je zohledněna osobnost odsouzených žen a charakter trestné činnosti, kterou spáchaly. Pracovní zařazení žen v Domově spočívá zejména v zabezpečení běžného provozu Domova (práce v kuchyni, prádelně, úklid), ale také v práci sanitářek. Odsouzené mohou absolvovat Sanitářský kurs sv. Zdislavy z Lemberka a pracovat v pozici kvalifikovaných ošetřovatelek s možností pracovního uplatnění v civilním životě.¹

¹ Oddělení výkonu trestu pro odsouzené ženy - Řepy. <http://www.vscr.cz/vazebni-veznice-praha-ruzyne-90/o-nas-1617/zakladni-informace-159/oddeleni-vykonu-trestu-pro-odsouzene-zeny-repy>, dne 30. srpna 2016.

Tabulka č. 3 Počet žen ve vazbě a výkonu trestu odnětí svobody k 31. 12. 2015

Věznice	Obviněné	Odsouzené	Celkem žen
Opava	0	210	210
Praha - Ruzyně	17	200	217
Světlá nad Sázavou	1	760	761
Celkem	18	1170	1188

Použitá data jsou ze Statistické ročenky Vězeňské služby za rok 2015

Společný výkon trestu odnětí svobody matek a jejich nezletilých dětí je umožněn § 67 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících předpisů (dále jen ZVTOS), a v praxi je realizován ve specializovaném oddělení věznice Světlá nad Sázavou. Podrobnosti výkonu trestu jsou stanoveny v § 91 zákona č. 345/1999 Sb., řád výkonu trestu odnětí svobody a rozpracovány interním právním předpisem - nařízením generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 36/2012, kterým se stanoví podmínky pro výkon vazby a výkon trestu odnětí svobody u matek nezletilých dětí ve Věznici Světlá nad Sázavou (dále jen NGR).

V ženské věznici ve Světlé nad Sázavou vykonávají vazbu a trest odnětí svobody ženy, dále zde vykonávají ochranné opatření mladistvé odsouzené a vybrané skupiny odsouzených, které potřebují zvláštní přístup (matky s nezletilými dětmi a trvale pracovně nezařaditelné ženy).

Ve specializovaném oddělení pro obviněné matky nezletilých dětí s kapacitou dvě obviněné matky s dětmi (§ 3 NGR) mohou být umístěny matky s dětmi do jednoho roku věku. Výkon trestu matek s nezletilými dětmi do tří let - výjimečně se může jednat i o dítě starší do dovršení věku pěti let v zájmu zachování sourozeneckých vztahů¹ - probíhá ve specializovaném oddělení pro odsouzené matky nezletilých dětí. Kapacita tohoto oddělení je patnáct odsouzených matek s dětmi.

Základním cílem specializovaných oddělení je zejména zabránit odloučení matky od dítěte umístěním v jiném zařízení, posilovat a rozvíjet kladné citové vazby mezi matkou a dítětem a vytvořit tak pevný vztah vedoucí k rodičovské zodpovědnosti, rozvíjet pocit samostatnosti a zodpovědnosti žen matek, vést tyto matky k vytvoření návyku každodenní péče o dítě.

Program zacházení je u matky, která má povoleno mít své dítě u sebe a starat se o ně, realizován celodenní péčí matky o dítě (§ 67 odst. 5 ZVTOS). V rámci pracovních aktivit vykonávají ženy - matky úklidové a další činnosti potřebné k zajištění každodenního provozu věznice, při vzdělávacích aktivitách se zúčastní seminářů z oblasti pediatrie, péče o dítě, zdravého životního stylu a ošetřovatelského minima. Speciálně výchovné aktivity zahrnují např. terapie zaměřené na mezilidské vztahy, vytváření přijatelného chování, rozvoj empatie, sebeovládání a spolupráci s orgánem sociálněprávní ochrany dětí.

Zájmové aktivity souvisí s celodenní péčí o dítě (jedná se o kroužky vaření, šití, cvičení žen s dětmi) nebo s péčí o relaxaci a fyzickou stránku ženy (kalanetika apod.).

¹ KALVODOVÁ, Věra. *Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, s. 192-193.

Pěstování pozitivních vztahů s rodinou je podporováno v rámci oblasti utváření vnějších vztahů (§ 13 NGŘ). ZVTOS dále v § 68 upravuje další institut, který umožňuje prodloužit odsouzené ženě - matce pečující řádně před nástupem výkonu trestu o své nezletilé dítě přerušení výkonu trestu až o deset kalendářních dnů v roce, aby jej mohla navštívit.

Práce s ostatními odsouzenými ženami ve Světlé nad Sázavou zohledňuje specifické charakteristiky a odlišnosti odsouzených. Školské vzdělávací středisko nabízí odsouzeným ženám vzdělávání v kurzech a zajišťuje profesní přípravu vybraných učebních oborů, ukončených závěrečnou zkouškou. Ve spolupráci se Střední školou obchodu a služeb Jihlava zajišťuje výuku odsouzených v učebním oboru kuchař-kuchařka, číšník-číšnice, zakončenou zkouškou a obdržením výučního listu.¹

Věznice zaměstnává ženy ve vnitřní režii i u soukromých subjektů. V letošním roce byla zprovozněna výrobní hala Levimo firmy Lion Products, s. r. o., zabývající se výrobou cukrovinek, jako první vnější střežené pracoviště postavené soukromým investorem na soukromém pozemku, které bude s věznicí přímo propojeno koridorem. V této hale mohou být zaměstnány odsouzené, které dříve z bezpečnostních důvodů nemohly být na práci ve vnějším pracovišti zařazeny. Průměrný počet zaměstnaných odsouzených žen u této firmy se zvýšil o 100 osob.²

Pro úplnost výčtu, ve Vazební věznici a ústavu pro zabezpečovací detenci v Brně vykonávalo k 31. 12. 2015 ochranné opatření zabezpečovací detence 5 žen z celkem 56 chovanců umístěných ve věznicích v Opavě a Brně.

Závěr

Pokud shrneme odlišnosti ve výkonu vazby a trestu odnětí svobody žen a mužů, vyplývají jednak z fyziologických rozdílů a zejména z postavení ženy jako matky. Zaměstnanci v českých věznicích na zmiňované rozdíly reagují a přizpůsobují tomu i programy zacházení. Ač je v příspěvku zmiňován rozdíl mezi trestnou činností a výkonem trestu mezi osobami obou pohlaví, jedno zůstává stejné, jak ostatně vyplývá z nově přijaté Koncepce rozvoje Českého vězeňství do roku 2025. Stěžejními programy zacházení pro odsouzené ve výkonu trestu odnětí svobody i v rámci postpenitenciární péče jsou zejména ty, které se zaměřují na doplnění vzdělávání odsouzených a na rekvalifikace, věnují se stabilizaci rodinného prostředí, podporují stabilní bydlení, řeší závislostní chování, získání řádného pracovního uplatnění a zadluženost.³ Nutno říci, že české věznice či oddělení specializované na výkon trestu odnětí svobody žen nebo matek s dětmi již v současné době o takto koncipované programy zacházení s menšími či většími problémy usilují nebo je již uskutečňují.

¹ *Stručná charakteristika věznice.* <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/o-nas-1628/zakladni-informace-154/strucna-charakteristika-veznice-275>, dne 31. srpna 2016.

² *Otevření haly u Věznice Světlá nad Sázavou.* <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/o-nas-1628/vykon-vezenstvi-462/zamestnavani-veznenych-1053/otevreni-haly-u-veznice-svetla-n-s>, dne 31. srpna 2016.

³ *Koncepce vězeňství do roku 2025.*

https://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/Koncepce/Koncepce_vezenstvi.pdf, dne 31. srpna 2016.

Literatura

- BLATNÍKOVÁ, Šárka & NETÍK, Karel. *Ženy jako pachatelky závažné trestné činnosti*. Praha: IKSP, 2007.
- ČEPELÁK, Jan. *Kriminologická a penitenciární problematika delikventních žen*. Praha: VÚPen, 1978.
- GŘIVNA, Tomáš, SCHEINOST, Miroslav, ZOUBKOVÁ, Ivana & kol. *Kriminologie*. 4. vyd. Praha: Vydavatelství Wolters Kluwer, 2014.
- HUNGER, Pavel. *Ženy ve vězeňské komunitě. Ženská delikvence jako sociální jev* (stránky 116-126). Brno: Masarykova univerzita, 2004.
- JELÍNEK, Jiří & kol. *Trestní právo hmotné 2. vydání*. Praha: Leges, 2010.
- KALVODOVÁ, Věra. *Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012.
- MAREŠOVÁ, Alena & kol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2014*. Praha: IKSP, 2015.
- MAREŠOVÁ, Alena, KOTULAN, Petr & MARTINKOVÁ, Milada. *Výzkum prvovězněných žen*. Praha: IKSP, 2009.
- URBANOVÁ, Martina, VEČEŘA, Miloš & kol. *Ženská delikvence*. Brno: Masarykova univerzita, 2004.

Internetové zdroje

- Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2015*. Praha, Česká republika. (20. červenec 2016). Načteno z Ministerstvo vnitra ČR: <http://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2012.aspx>
- Koncepce vězeňství do roku 2025*. (31. srpen 2016). Načteno z Vězeňská služba České republiky: https://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/Koncepce/Koncepce_ve_zenstvi.pdf
- Oddělení výkonu trestu pro odsouzené ženy - Řepy*. (30. srpen 2016). Načteno z Vězeňská služba České republiky: <http://www.vscr.cz/vazebni-veznice-praha-ruzyne-90/o-nas-1617/zakladni-informace-159/oddeleni-vykonu-trestu-pro-odsouzene-zeny-repy>
- Otevření haly u Věznice Světlá nad Sázavou*. (31. srpen 2016). Načteno z Vězeňská služba České republiky: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/o-nas-1628/vykon-vezenstvi-462/zamestnavani-veznenych-1053/otevreni-haly-u-veznice-svetla-n-s>
- Statistické ročenky Vězeňské služby*. (2016). Získáno 12. leden 2016, z Vězeňská služba ČR: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/statistiky-a-udaje-103/statisticke-rocenky-1218/>
- Stručná charakteristika věznic*. (31. srpen 2016). Načteno z Vězeňská služba České republiky: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/o-nas-1628/zakladni-informace-154/strucna-charakteristika-veznice-275>

